

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи

РІВНЕ - 2023

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Електронний збірник матеріалів

**Всеукраїнської науково-практичної
*Інтернет-конференції***

**«Підготовка майбутніх педагогів
до виховної діяльності
в освітньому просторі НУШ:
досвід, реалії, перспективи»**

12 травня 2023 року

Рівне – 2023

Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи: електронний збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Рівне: РДГУ. 2023. 287 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 6 від 25 травня 2023 р.)

Вашій увазі пропонуються матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи».

ЗМІСТ

Петренко О. Б. Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: актуалізація проблеми.....	8
Кравченко О. Виховна діяльність зі студентською молоддю.....	12
Білавич Г. В., Притуляк Т. В., Скоропад М. І. Підготовка майбутніх учителів до виховання дітей як гуманістів засобами літературної спадщини Василя Сухомлинського.....	18
Баліка Л. М. Особливості впровадження дисципліни «Діяльність вихователя групи подовженого дня в умовах НУШ» в освітній процес ЗВО.....	25
Ваколюк А. М. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до наскрізної виховної діяльності...	29
Войтовська А. І. Професійна підготовка майбутніх педагогів до педагогічної діяльності.....	35
Карпич І. О. Діяльність працівників соціальної сфери з профілактики булінгу в закладах інтернатного типу.....	39
Левченко Н. В. Підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з молоддю.....	43
Маковійчук О. В. Підготовка майбутніх вчителів до екологічного виховання молодших школярів на уроках дизайну і технологій.....	47
Матрос О. О. Нормативно-правове забезпечення регламентації інтеграції дітей з інвалідністю в просторі НУШ.....	52
Моргай Л. А. Нова українська школа.....	58
Поліщук І. В. Підготовка учителя Нової української школи: актуалізація ідей Т. Д. Дем'янюк.....	64
Стельмашук Ж. Г. Формування готовності майбутнього вчителя початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій і задач в освітньому процесі НУШ.....	67
Цуркан Т. Г., Цуркан Н. Г. Розвиток пізнавальної	73

активності молодших школярів.....	
Гоголь Т. В., Давидюк І. В. Підготовка майбутніх вчителів фізичної культури до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ.....	79
Голя Г. М. Особливості післявоєнної підготовки вчителів Волині (на прикладі Луцького педагогічного училища).....	84
Дубовик К. Ю. Шляхи розвитку пізнавальної активності молодших школярів у сучасній початковій школі.....	87
Коваленко Н. І. Можливості розвитку обдарованої молоді в позашкільній освіті Польщі.....	94
Коваль К. Ю. Соціально-педагогічні умови взаємодії НУШ із сім'єю у полікультурному вихованні.....	98
Кузьмич А. О. Європейські авторські школи кінця ХІХ – поч. ХХ ст.....	102
Левчук Н. О. Формування гуманних взаємин учнів початкових класів як педагогічна проблема.....	106
Петренко І. Ф. Підготовка майбутніх педагогів до формування освітнього простору класної кімнати Нової української школи.....	111
Попова К. В. Формування полікультурної компетентності педагогів як запорука їх успішного функціонування в реаліях освітнього простору НУШ.....	114
Шульгач М. І. Участь викладачів кафедр педагогіки Рівненського державного університету у міжнародному проєкті «Фінська підтримка реформи української школи».....	116
Яремович М. А. Громадянськість майбутніх учителів початкових класів НУШ через призму оновлення національної системи освіти в умовах глобальних геополітичних змін.....	122
Бабич А. Я. Принципи виховання емоційної культури молодших школярів.....	126

Вітковська К. О. Інноваційні підходи в професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи.....	131
Войтович Т. В. Казка як засіб морально-естетичного виховання молодших школярів.....	137
Гаврилюк О. С. Педагогічні особливості формування моральних якостей дітей старшого дошкільного віку.....	141
Гомонець М. В. Особливості прояву конфліктної поведінки у дітей молодшого шкільного віку.....	146
Гордусенко М. В. Психолого-педагогічні особливості подолання стресових ситуацій дітьми молодшого шкільного віку.....	151
Демчук Д. О. Формування навичок здорового способу життя у молодших школярів.....	156
Колодич Т. В., Шалівська Ю. В. Організація виховної роботи з учнями початкової школи в умовах дистанційного навчання.....	163
Котух І. Я. Гурткова робота у розвитку творчих здібностей молодших школярів.....	167
Кравчук М. Ю. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи як педагогічна проблема.....	172
Маринич А. І. Роль національного виховання у формуванні особистості.....	176
Матвіюк А. С. Особливості індивідуальної роботи з молодшими школярами з девіантною поведінкою.....	178
Матюх О. А. Виховний потенціал музичного краєзнавства.....	182
Мельничук Л. Ю. Теоретичні засади забезпечення наступності дошкільної і початкової освіти.....	186
Ничипорчук Г. П. Дитяче об'єднання у виховній системі закладу загальної середньої освіти.....	194
Панчук Г. М. Феномен поняття «естетична культура» в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях.....	198
Панчук І. О. Основні напрями та форми волонтерської діяльності.....	204

Пишняк М. М. Зміст національно-патріотичного виховання дітей молодшого шкільного віку в умовах війни в Україні.....	212
Полюхович Г. С., Шалівська Ю. В. Самоосвіта як ефективний чинник професійного зростання майбутнього вчителя початкової школи.....	216
Правник Н. С. Проблема підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації краєзнавчої роботи у педагогічній науці.....	220
Прокопчук Н. Я. Принципи роботи з «важкими дітьми» за В. О. Сухомлинським.....	227
Рижук О. С. Інтерактивні методики формування крос-культурних цінностей у виховній роботі з дітьми молодшого шкільного віку.....	237
Рожко О. С. Роль та особливості волонтерської діяльності з дітьми молодшого шкільного віку.....	241
Смітюх Н. М. Сутність поняття «емпатія» у психолого-педагогічних джерелах.....	245
Спасіба А. С. До проблеми підготовки майбутніх учителів початкової школи до соціалізації учнів.....	248
Тарасюк Н. А. Виховний аспект позашкільної освіти.	254
Фелістович Т. М. Форми і методи добровільної діяльності з молодшими школярами.....	258
Філатова М. С. Формування в учнів початкової школи знань про пожежну безпеку у виховній позакласній роботі як психолого-педагогічна проблема.....	264
Шеремет Н. М. Особливості вищої педагогічної освіти Італії у другій половині ХХ століття.....	270
Богурський О. М. Формування почуття обов'язку та відповідальності учнів у процесі навчальної діяльності.....	278
Ісько Т. І. Формування математичної компетентності учнів у процесі навчально-пізнавальної діяльності.....	281
Снігур М. О. Виховання цінностей здорового способу життя учнів підліткового віку.....	283

Ваколюк А. М.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики виховання
Рівненського державного гуманітарного університету

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО НАСКРІЗНОЇ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності завжди було в центрі уваги психолого-педагогічної науки. Значення даної проблеми не піддавалось сумнівам, однак сучасні умови спричинили особливу актуальність розгляду питання становлення вчителя початкової школи відповідно до викликів та умов сучасного динамічного суспільства.

Інформаційне суспільство та легкий доступ до інформації вимагають формування позитивних особистих якостей підростаючого покоління. Важливим чинником удосконалення освітнього процесу ЗВО постає підготовка майбутніх вчителів початкової школи до готовності виконання у педагогічній діяльності наскрізного виховання. Дослідження вищезазначеного завдання необхідне для задоволення протиріч між високими потребами суспільства до рівня освіченості учнів, що містить у собі як навчальну так і виховну складові та готовністю випускників педагогічних спеціальностей до провадження такої педагогічної діяльності.

Концепція Нової української школи вимагає від учителя бути «агентом змін» і виконувати роль не лише наставника та джерела знань, а й коуча, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини [1], що означає давати підтримку дитині, направляти та

коригувати її діяльність у навчанні та розвитку – здійснювати наскрізну виховну діяльність, адже метою нової школи є не лише нагромадження знань, а і вміння використовувати їх у повсякденному житті, виховати інноватора та громадянина, який вміє ухвалювати відповідальні рішення та дотримується прав людини.

Вислів В. О. Сухомлинського «Знання без виховання – меч у руках божевільного» в епоху інформаційного суспільства набуває нового значення. Динамічність умов навколишнього світу вимагає формування у здобувачів освіти компетентностей, які допоможуть їм успішно соціалізуватися (вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність) [1].

Сьогодення вимагає зміни ролі та функцій вчителя здетермінованої: модернізацією системи освіти, що викликана потребою формування в учнів системи цінностей, яка дозволить їм самореалізовуватись, бути соціально-відповідальними та спроможними до частої зміни способів життєдіяльності; створенням нової парадигми освіти, в умовах якої засвоєння викладених учителем знань є недостатнім, а здобувач освіти має бути не об'єктом, а активним суб'єктом освітнього процесу; інформатизацією всієї системи освіти.

Принципові зміни освітньої парадигми полягають в оновленні методологічних підходів до організації педагогічної підготовки сучасних випускників педагогічних спеціальностей, а особливо майбутніх вчителів початкової школи.

Слід зазначити, що перейменування навчально-виховного процесу в освітній не зменшує ролі виховання у ньому. Затвердження нового стандарту початкової освіти, спрямованого на формування ключових компетентностей, створює принципово нову ситуацію у вітчизняній освіті. Підтвердження цього знаходимо у Концепції Нової української школи, де виховний процес розглядається, як невід'ємна складова всього освітнього процесу і пропонується вживати поняття «освіта», «освітній процес» у значенні, що охоплює навчання, виховання і розвиток.

Освітній процес орієнтується на загальнолюдські цінності, зокрема морально-етичні, соціально-політичні [2]. Виховання, як відомо, є складним і багатограним процесом формування особистості, основна мета якого – всебічний та гармонійний розвиток особистості. Відповідно, виховна діяльність – це діяльність, спрямована на створення оптимальних умов для всебічного та гармонійного розвитку особистості (фізичного, психічного та соціального).

У Концепції НУШ виховання сильних рис характеру та чеснот рекомендується здійснювати через наскрізний досвід. Освітній процес Нової української школи необхідно організовувати за моделлю поваги до прав людини, демократії, підтримки добрих ідей. Ключовим виховним елементом якої має бути приклад учителя, який покликаний зацікавити дитину [1].

Завдання виховання полягає в тому, щоб допомогти особистості, що росте, здійснити свідомий вибір суспільних

цінностей і сформувати на їх основі стійку, несуперечливу, індивідуальну систему орієнтацій, здатну забезпечити саморегуляцію мотивацію її поведінки та діяльності. Високий рівень сформованості ціннісних орієнтацій дозволяє людині вибірково відноситися до навколишніх явищ і предметів, адекватно сприймати та оцінювати їх суб'єктивну значущість, тобто орієнтуватися в світі матеріальної і духовної культури.

З вищесказаного зрозумілим є той факт, що необхідним є врахування психолого-педагогічної підготовки вчителя, оскільки, відповідальність за формування компетентностей несе учитель, тому його професійна підготовка потребує нового рівня.

Тому необхідно виокремити зміст психолого-педагогічної підготовки вчителя в контексті нових завдань, що витікають з нового стандарту та інших нормативно-правових документів у сфері освіти, і якою має бути організація освітнього процесу у ЗВО, щоб випускники були готовими до формування гармонійно-розвинутої особистості школяра.

Оскільки однією з найважливіших цілей освіти є не передача знань, а формування вміння самостійно навчатись впродовж життя, це впливає на побудову освітнього процесу здобувачів освіти, адже наскрізне виховання, що будується на формуванні цінностей, відбувається не поза предметним змістом, а в умовах організованої роботи з кожною дитиною в середині цього процесу під керівництвом вчителя. Для реалізації нових завдань майбутній вчитель початкової школи повинен навчитися вибудовувати спільну з учнями освітню діяльність, формувати цінності та керувати цією складною формою організації навчання без тривалої адаптації.

Однак, підготовка до провадження наскрізної виховної діяльності містить у собі не лише професійний, а й особистісний компонент. Знання закономірностей розвитку дитини є необхідними, проте недостатніми для вирішення цієї проблеми. Випускники педагогічних спеціальностей повинні уміти організовувати та застосовувати на практичному рівні усі складові освітнього процесу, бути готовими до наскрізного виховання, а тому самостійно формувати в собі якості, зумовлені специфікою педагогічної професії.

Цінності вчителя – це регулятор, який керує ставленнями до світу і самого себе. Саме тому необхідно пам'ятати про особистість вчителя, особливо це стосується вчителя початкової школи. Через те, що діти цього віку характеризуються підвищеною емоційністю, вразливістю до зовнішніх дій, що проявляється в усіх видах діяльності – ціннісні орієнтири педагога створюють додаткові можливості ефективного розвитку та становлення молодших школярів. Адже, як зазначалось вище, крім передачі знань, учитель має формувати та розвивати світогляд та ієрархію ціннісних орієнтацій учня, вчити орієнтуватись в суперечливих пріоритетах суспільства, допомагати стверджуватись через власну працю та отримувати моральне задоволення від досягнутого результату через докладання своїх зусиль – здійснювати наскрізне виховання.

Тому при підготовці майбутніх вчителів початкової школи важливим є не лише засвоєння ними певного обсягу академічних знань, а і розвиток гуманних взаємин у системі викладач-студент, студент-студент, які мусять базуватися на почуттях взаєморозуміння, тактовності, терпимості, великодушності. Формування та розвиток гуманних стосунків є складним та динамічним процесом, що вимагає

від викладачів закладів вищої освіти педагогічного спрямування створення та дотримання системи виховної діяльності, яка охоплює творчу співпрацю педагогічного та студентського колективів, педагогічну практику, цілеспрямовані позанавчальні виховні заходи з різноманітними формами проведення.

Підготовка майбутнього вчителя є основою освіти майбутнього покоління, що впливатиме на всі процеси суспільства і визначатиме пріоритети розвитку нашої країни. Серед універсальних рис професії вчителя можна виокремити: високий інтелект, духовність, активну світоглядну та моральну позицію, вміння, бажання вчитись впродовж усього життя, любов до учня, готовність до провадження наскрізної виховної діяльності.

Отже, підготовка до наскрізної виховної діяльності – це неперервний і керований процес, що містить у собі професійний та особистісний компоненти, набуття особистістю суб'єктивного досвіду формування морально-етичних та соціально-політичних цінностей у здобувачів початкової освіти в процесі професійної діяльності вчителя. Вчитель початкової школи виступає певним моральним ідеалом для своїх підопічних, тому підготовка педагогів даної ланки є надзвичайно важливим аспектом у творенні суспільства.

Список використаних джерел

1. Концепція НУШ. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата звернення 15.01.2021).

2. Сидоренко В. В. Концептуальні засади Нової української школи: ціннісносвітоглядний аспект. *Професійний розвиток фахівців у системі освіти дорослих: історія, теорія, технології*: збірник доповідей III

Всеукраїнської інтернет-конференції. Київ, 2018. С. 121–128.

Войтовська А. І.,
доктор філософії з соціальної роботи,
старший викладач кафедри соціальної
педагогіки та соціальної роботи
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Суттєвою сучасною тенденцією в реформуванні закладів вищої освіти в Україні виступає єдність і різноманітність освітнього простору. У цьому контексті особливо актуалізуються теоретичні і практичні проблеми, пов'язані з підготовкою педагогічних фахівців. Зростання соціальної ролі особистості, гуманізація та демократизація суспільства потребують створення таких умов, за яких молоде покоління України перетворилося б у націю, яка постійно навчається й удосконалюється.

Як свідчить аналіз педагогічної літератури та наукових матеріалів, професійна підготовка педагогічних працівників і набуває статусу надзвичайно актуальної проблеми. Сучасному суспільству потрібен фахівець, який глибоко усвідомлює своє місце в перебудовних процесах, ґрунтовно володіє теоретичними знаннями, професійними вміннями і навичками, готовий до діяльності у складних умовах конкуренції, здатний до самонавчання, самопізнання, самовдосконалення, самопрезентації та роботи на умовах партнерства з учнями, студентами,